

ՕՏԱՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ժողովրդական դժբախտութիւն: Սոյն տարուայ փետրվարին Պետական Դումայում լուրջ խորհրդակցութեան խնդիր էր դարձել արքեպիսկոպիտան դէմ կոուելու օրէնսգիրծը: Այս մասին «Եկեղեցական-հասարակական-համալսարանները» գրում է. «Ժողովրդական մեծ չարիքի դէմ մղելու կռիւը միշտ ներկայացել է եկեղեցու հոգացողութեան առարկան: Դեռ Առաքեալի ժամանակից սկսած, երբ քարոզել է «մի արքեպիսկոպ գինւով»՝ միշտ եկեղեցու պաշտօնեաների համար դարձել է պարտաւորական յիշեցնել հաւատացեալներին այդ պատուիրանի մասին: Քանի որ արքեպիսկոպիւնը մի արատ է, քայքայող հոգին և մարմինը, ուստի մարդկային հոգիների հովիւների առաջին պարտքն է ոչնչացնել այն: Մեր ժամանակում ոչ ոք էլ չէ կասկածում, որ արքեպիսկոպիւնը հոգևորականութեան շատ մօտիկ վերաբերուող հարց է: Հոգևորականութիւնը արդէն վաղուց կոչուած է եռանդուն մասնակցութիւն ունենալու ժողովրդի արքեպիսկոպիտան դէմ կոուելու հոգացողութեանց մէջ, իսկ վերջին ժամանակներս եկեղեցական իշխանութիւնը յատուկ ուշադրութիւն է դարձրել հոգևորականութեան գործունէութեան այդ կողմի վրայ: Բայց արքեպիսկոպիտան դէմ կոուել, հարկաւ, միայն հոգևորականութիւնը անզօր է: Նա ներկայ դէպքում միայն կարող է ցոյց տալ որոշ օգնութիւն հասարակութեան ու պետութեան: Ուստի հասարակական և պետական կռուի միջոցները են ուղիղ կապակցութեան մէջ եկեղեցական էական խնդիրների հետ:

Դժբախտաբար, Դումայի նախաձեռնութեամբ բարձրացուած նորա օրինադրի պատմութիւնը, ոգելից խմիչքների վաճառուհի սահմանափակելու մասին, ոչ պետութիւնը և ոչ էլ հասարակութեան որոշ մասը չէ գիտակցում և չէ էլ ցանկանում գիտակցել ներկայ գործի ամբողջ կարևորութիւնը:

Արքեպիսկոպիւնը չարիք է: Սկզբունքով բոլորն էլ համաձայն են սորա հետ: Ալգոհովի գործածութիւնը քայքայիչ կերպով ներգործում է օրգանիզմի վրայ, թէկուզ և ամենաքիչ չափի գործածութիւնը: Մշտական և մանաւանդ ոչ չափաւոր գործածութեան հետեանքները լինում են չափազանց տխուր: Շատ հիւանդութիւններ, որոնք տանջում ու մաշում են ներկայ մարդկութիւնը, առաջ

են դալիս ալգոհոլից: Ալգոհոլի ազդեցութեան ներքոյ մարդս կորցնում է իւր կենսունակութիւնն ու գործելու ընդունակութիւնը և ունենում է իւր այդ ազդեցութիւնը ժառանգաբար: Արբեցողութեան տնտեսական հետեանքները ժողովրդի մէջ ոչ պակաս սարսափելի են: Մեր հասարակ ժողովուրդը, գիւղացիներն ու բանուորները, ինչպէս յայտնի է, չգիտեն չափը, երբ խմում են: Գիւղացին և բանուորը իրենց արբեցողութեան տալով՝ պատրաստ են խմել մինչև վերջին կոպէկը, մոռանալով և՛ ընտանիքը և՛ վարդաւան օրը: Տօն օրերը, ընտանեկան հանդիսաւոր օրերին բոլորն են անհրաժեշտ համարում խմել և հիւրասիրել ուրիշներին: Օգու համար իրենց խղճուկ տնտեսութիւնից տասնեակ ուրլիններ են ծախսում: Արբեցողութեան հետ միասին զարգանում է ժողովրդի մէջ ոճրագործութիւնը, գողութիւնը և առհասարակ բարքերի անկումը:

Թւում է՝ որ պետութիւնը միջոցների կըդիմէ արբեցողութեան դէմ կռուելու, ի նկատի առնելով նորա պատճառած մեծ չարիքները, բայց դժբախտաբար այդ հոգացողութիւնը պետութեան կողմից չէ նկատուում և չեն էլ աջակցում Պետական Դումայի այն օրէնսգծին, որով արուած է մի շարք սահմանափակումներ արբեցողութեան տարածման առաջն առնելու համար, երեւի նորա համար, որ ոգելից խմիչքների մենավաճառութիւնը պետութեան տալիս է զուտ արգիւնք տարեկան մինչև կէս միլիարդ ռուբլի: (Շրջանառութեան ընդհանուր գումարն է 950 միլիոն):

Այդպիսի պայմաններում հոգեւորականութեան դերը—կռուել արբեցողութեան դէմ—դառնում դժուարին, բայց և պատասխանատու: Այստեղ հոգեւորականութիւնը պէտք է ամեն ջանք գործ դնի համոզելու հեղինակաւոր մարդկանց կռուելու ժողովրդական այն մեծ չարիքի դէմ, որ կոչւում է արբեցողութիւն: Այս հարցում հոգեւորականութիւնը պէտք է ունենայ իւր հեղինակաւոր ձայնը և ներգործական դերը:

Ռուսաստանում արբեցողութեան դէմ մեծ կռիւ է մղել յայտնի մանկավարժ և հասարակական գործիչ Բաչինսկին: Սա յատկապէս ժողովրդի մէջ մարդկութեան այդ վնասակար ախտի դէմ կռուելու համար թողեց իւր պրօֆեսսորական ամբիոնը ու գնաց գաւառները, որտեղ հիմնեց բազմաթիւ ընկերութիւններ—յատկապէս կռուելու արբեցողութեան դէմ: Հետզհետէ իւրաքանչիւր ընկերութիւն ունենում էր հարիւրաւոր անդամներ—ոչ խմողներ: Բաչինսկին իւր նամակների մէջ հերքում էր ժողովրդի մէջ տարածուած այն սխալ կարծիքը, որ ասում էին թէ ալգոհոլը օգտակար է իրեն տաքացնող միջոց: Գիտական հիմունքներով նա բացատրում է ժողովրդեան՝ որ այգաճոյն ոչ միայն չէ տաքացնում մարմինը,

այլ բնյեակառակը ցածացնում է արեան երակների տաքութեան աստիճանը: Եւրոպայի քիչ մասում միայն ձմեռը անցնում է ձյան տակ:

Սխալ է և մտածել, որ նա սնունդ է պարունակում: Այն նիւթերը, որոնք սնունդ են պարունակում՝ շուտ էլ մաքւում են ստամոքսում, մինչդեռ որպէսզի ստամոքսը մարսի ալգոհոլը, պէտք է 16 ժամ աշխատանք գործ դնի:

Ալգոհոլի պատճառած ֆուսաները չափազանց մեծ են: Մարդու օրգանը քայքայւում է ալգոհոլից, տեսողութիւնը և լսողութիւնը թուլանում է, մարմնի որոշ մասերը դողում է, դէմքը ստանում է վատառոյշ տեսք: Սննդարւում է հոգեկան վիճակը, թուլանում է կամքը: Սաստիկ արեցողները բոլորովին դուրկ են կամքից: Բայքայւում է մարդու շղային գրութիւնը: Շատ անգամ ապացուցուած է, որ հոգեկան քայքայուած վիճակը առաջ է գալիս ոգելից լամիչքներից: Ալգոլիսաների սերունդը մտաւորի կողմից լինում է անզարգացած և երբեմն էլ հասնում է ապուշութեան: Բայց որքան աշխարհական մարդիկ արեցողութեան շնորհիւ կորցնում են իրենց դիրքը հասարակութեան մէջ՝ աւելի ևս հոգեւոր անձինք, որոնք նոյնպէս վարակւում են այդ ախտով: Որքան սարսափելի է այն տեսարանը, երբ հոգեւորականը հարբած վիճակում երևում է ժողովրդի մէջ և նոյն իսկ Աստուծոյ տաճարում: Ինչպիսի մեծ գալթակողութիւն է ներկայացնում նա իւր անձով ժողովրդի համար: Այդպիսի ժամանակ աշխարհականը նայելով հոգեւոր պաշտօնեայի վրայ կորցնում է իւր ունեցած կրօնական ջերմեւունքութիւնը: Սոցա հետևանքն էլ լինում է այն, որ ժողովուրդը սառնում է եկեղեցուց: Բաշինսկին իւր մարդկանցով ձեռք առաւ զանազան միջոցներ կոռուելու արեցողութեան դէմ: Այդ միջոցներից ամենագլխաւորն է տարածել ուսումը ժողովրդի մէջ: Որքան որ ժողովուրդը լուսւորուի, նոյնքան և կը հասկանայ արեցողութեան պատճառած ֆուսաները: Ահա և այս տեսակէտից մեծ է ուսուցչի և քահանայի դերը, որ ձեռք ձեռքի տուած կռիւ մղեն արեցողութեան դէմ: Մի քանի երկրներում րացարձակ կերպով գործ չեն ածում ալգոհոլը: Փինլեանդիայում, Հիւսիսային Ամերիկայի մի քանի նահանգներում ալգոհոլը միայն կարելի է գտնել դեղատներում. ուրիշ տեղ չեն վաճառում: Եւ այդ երկրներում ժողովուրդը աւելի զարգանում և ազատ է մնում զանազան քայքայիչ արատներից:

Եկեղեցիների և վանքերի թիւը Ռուսաստանում եւ եկեղեցիների Բիւրդեհ, Համաձայն 1912 թ. հաշուի կայսրութեան մէջ եղել է 53546 եկեղեցի, որոնց թւում 747 մեծ տաճար (соборъ), 2007

վանք, 2537 եկեղեցի տնային, 2143 գերեզմանատան, 5204 կից եկեղեցիներ, մնացածն ծխական: Նորից կառուցուած է 626, որից մէկը մեծ տաճար, 11 վանք, 38 տնային և գերեզմանատան:

Վերջին տեղեկութիւնների համաձայն վերջին 3 տեսակի եկեղեցիները ունեցել են 129,536 դեսետին հող, չհաշուելով հոգևորականներին տրուած հողերը: Հողերից և այլ յօդուածներից եկամուտ է եղել 1912 թուին 3,985 հազար ռուբլի: Անձեռնմխելի գումար այդ թուին եղել է 62,649 հազար ռուբլի, $\frac{0}{100}$ $\frac{0}{100}$ այդ գումարից ստացուած է 2,115 հազար ռուբլի, հետևապէս $\frac{40}{100}$ -ից քիչ, ըստ երևոյթին գումարի մի մասը մնացել է առանց շահեցնելու: Մոմի անտուրից գոյացել է 15,355 հազար ռուբլի, աւելի կը գոյանար, եթէ վերահսկողութիւնը խիստ լինէր եկեղեցու երէցփոխների վրայ, որոնք դիտեն չգրուած գումարները վերցնել:

Գանձանակադրամներ գոյացել է 5,792 հազար ռուբլի, նկատուում է հետզհետէ պակասումն այս մուտքի: Նուիրարերութիւն ցոյց է տրուած 7,497 հազար ռուբլի, և զանազար մանր ու պատահական մուտքեր 4,795 հազար ռուբլի: Այսպիսով 1911 թ. մնացորդ 4,314 հազար ռուբլի գումարի հետ եկեղեցիների տրամադրութեան տակ եղել է 43,853 հազար ռուբլի, բացի տոկոսաբեր թղթերից: Վերոյիշեալ գումարի վրայ պէտք է աւելացնել նաև շինարարական նպատակով դանձարանից բաց թողած գումար 995 հազար ռուբլի, որից առաջնորդական տների և կոնսիստորիանների նոր շինութեանց ու վերանորոգութեանց վրայ ծախսուել է 402 հազար ռուբլի: Մինչդեռ 72 միլիոն ռուբլի թոյլատրուած է ծախսել Միբիրում և Միջին Ասիայում եկեղեցիներ շինելու համար: Ուրեմն բոլոր եկեղեցիների եկամուտի գումարը կարելի է հաշուել 45 միլիոն ռուբլուց աւելի:

Ծախուց գումար: Եկեղեցիների ծախսերը կարելի է բաժանել երկու մասի, ընդհանուր և տեղական, ծխական: Առաջինին վերաբերում են այն ծախսերը, որոնք լինում են դպրոցական հաստատութիւնների, կոնսիստորիանների համար, նիւթական օգնութիւն թեմական հոգարարձութեանց և առանձին անհատների: Այսպէս 1912 թ. հոգևոր դպրոցական հաստատութիւնների համար վերցուած է եկեղեցիների եկամուտներից 5,517 հազար ռուբլի, եկեղեցական-ծխական դպրոցների համար 1,546 հազար ռուբլի, կոնսիստորիանների զբքերի և այլ տեսակ ծախքերի համար 9,279 հազար ռ., կոնսիստորիանների համար 487 հազար ռուբլի, այսպիսով առաջին տեսակի ծախսերի համար գործադրուել է 16,829 հազար ռուբլուց ոչ պակաս, կամ $\frac{40}{100}$: Երկրորդ կարգի ծախսերի համար գործադրուել է եկեղեցիների և եկեղեցական առանց պահպանութեան և վերանորոգութեանց համար 18,229 հազար ռուբլի,

զգեստատանց վերանորոգութեան և եկեղեցական զգեստի վրայ ծախսուել է 2,074 հազար ռուբլի, կարմիր գինու (պատարագի բաժակ) ձէթի խունգի և նշխարքի համար ծախսուել է 3,295 հազար ռուբլի, ապահովագրութեանց համար 1,642 հազար ռուբլի, իսկ ընդամենայն 25,240 հազար ռուբլի կամ 60% 2,074 հազար ռուբլի եկեղեցիների բարեկարգութեան համար, այսինքն իւրաքանչիւր եկեղեցու վրայ միջին թուով մօտ 48 ռուբլի, աւելի պակաս, քան կարմիր գինու (բաժակ) համար արուած ծախսը միջին թուով իւրաքանչիւր եկեղեցու հաշուին:

ԲՈՂՈՒՄԱԿԱՆ ԵՎԵՂԵՅԻ

Աստուածաւելի տարածումը 1913 թուին: Աստուածաշնչի Ամերիկեան ընկերութիւն ունի Եգիպտոսի մէջ 26 գրավաճառ, Պուկարիոյ մէջ 5, Թուրքիոյ մէջ 52, որոնք ճանապարհորդել են 71000 մղոն: Նոքա ցրել են 10,790 Աստուածաշունչ, 45,023 Նոր Կտակարան, 47,023 ս. Գրքի մասեր, ընդամենայն 76,379 օրինակ: Սպառուած օրինակների թիւն է ամբողջ 1913 թուի մէջ 179,460: Իրենց հրատարակութեան օրից սկսած մինչև 1913 թ. դեկտ. 31-ը յիսուն և վեց տարուան մէջ տարածել են 3,489,308 օրինակ: Լեզուական կողմից վերցրած—նոքա տարածել են Հայերէն 23,057, Հայատառ Տաճկերէն 13,416. Յունարէն 7,579. Յունատառ Տաճկ. 4,370, Պոկարերէն 14,203, Տաճկերէն 10,727, Արաբերէն 89,973, Անգլիերէն 4,144 օրինակ: Մնացածները այլ լեզուներով:

1912 թ. աշխարհի բոլոր Աստուածաշնչի ընկերութիւնների հրատարակած օրինակների թիւը.

Ամերիկեան ընկերութիւն	4,104,008	օրինակ
Բրիտանական »	10,400,229	»
Ֆրանսիական »	40,695	»
Գերմանական »	1,014,230	»
Հոլանդական »	85,757	»
Սկանդինավական »	152,898	»
Պելճիական »	51,494	»

ԸՆԴԱՄԵՆԱՅԻՆ 15,849,311 »

Բ. Վ. Ա.